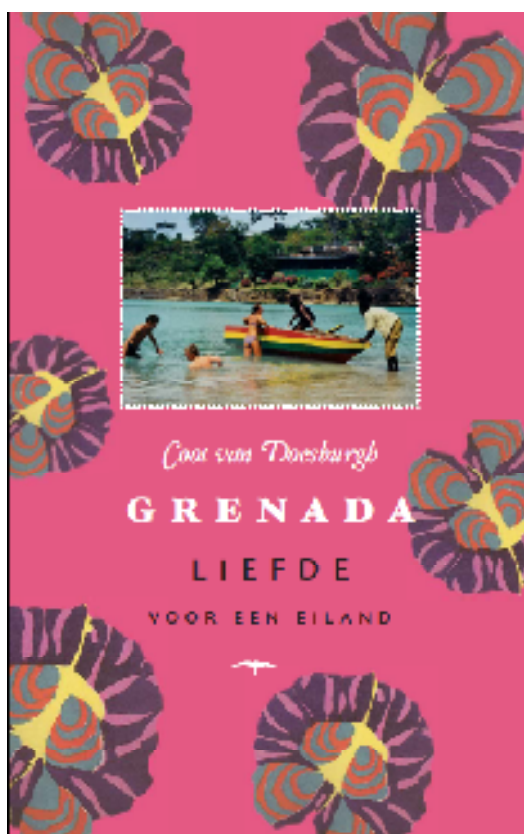

Voorproefje 'Grenada'

Door een voorproefje kun je ontdekken of het boek wat voor je is en of het je leuk lijkt het boek te lezen. Het voorproefje van 'Grenada' bevat 3 fragmenten uit verschillende hoofdstukken.

Titel:

Grenada.

Liefde voor een eiland

Auteur:

Coot van Doesburgh

Uitgever:

Thomas Rap

ISBN:

978 90 600 5792 6

Omvang:

224 bladzijden

Uitvoering:

Paperback

Prijs:

€ 14.90

www.debezigebij.nl

(fragment uit hoofdstuk)
KENNISMAKING

We hebben gehoord dat er die laatste avond ergens iets is. Veel duidelijker wordt het niet, een soort bijeenkomst in een groot schoolgebouw in St. Georges. Christine en ik besluiten er met Hans Simonse heen te gaan. Je weet maar nooit en als het niks is, kunnen we altijd iets anders gaan doen.

Nou, wat het dan ook is, het is in ieder geval druk bezocht. We mogen nog net naar binnen en belanden in een grote, bomvolle gymzaal. Ergens in het midden schuiven de mensen wat op zodat we naast elkaar kunnen zitten. Langs de muren verdringt men zich en door de opengeklapte ramen stulpen naar binnen hangende mensen.

Het blijkt een prijsuitreiking te zijn. Een paar tachtigjarige boeren zullen een diploma ontvangen omdat ze hebben leren lezen en schrijven. Ze hebben geen speciale cursus of school gevolgd, maar hebben het geleerd van schoolkinderen uit hun omgeving, zoals hier nu te doen gebruikelijk is. Wat je leert, geef je door.

Het algemene geroezemoes verstomt als er een man het podium opklimt om een toespraak te houden. Het wordt zelfs doodstil. Het is een lange, knappe, buitengewoon innemende man met een imposante stem en dictie. En meteen bij zijn eerste woorden valt bij mij dreunend het East Caribbean kwartje.

Dit is 'm. Dit is Maurice Bishop. Ik kijk even verbijsterd naar Christine en zie dat zij het op hetzelfde moment ook beseft. Hij is net terug uit het buitenland en op de valreep maken wij hem nog mee. Wat zal de rest van de groep jaloers zijn. Door deze gedachten ontgaan ons zijn eerste paar zinnen, maar ik dwing mezelf al gauw tot luisteren.

“Education is critically important,” zegt hij, “Nothing is more essential than to educate our people, and this education should take place from the cradle to the grave.”

“Niemand is te jong of te oud om te leren. Ze zeggen altijd dat je eerst moet leren en daarna gaan werken, maar er is geen enkele wet die zegt dat een student niet kan werken en een werker niet kan studeren. Daar is helemaal niks mis mee. Buitenstaanders waarschuwen me altijd dat het vrijwel niet te doen is zoveel mensen te betrekken bij een leerproces, maar ons gaat dit lukken. Wij kunnen dat wel. Ik zeg altijd: als dit mislukt, mislukt de hele revolutie.”

Hij kijkt niet over de hoofden heen, maar lijkt het tegen iedereen persoonlijk te hebben. Kalm en duidelijk overhandigt

hij het publiek de verantwoordelijkheid voor hun eigen toekomst, die gretig lijkt te worden geaccepteerd.

Het is indrukwekkend. Onder daverend gejuich en applaus geeft hij, met een brede glimlach, de trotse bejaarde boeren hun diploma's, waarna hij midden op de voorste rij gaat zitten om de rest van het feestprogramma te volgen.

Hij wordt gevolgd door twee jongens, waarschijnlijk lijfwachtjes, maar verder is er nergens een teken van politie of anderssoortige beveiliging. Dat is kennelijk ook niet nodig, hij wordt geadoreerd en op handen gedragen.

Ik pak de camera die ik gelukkig heb meegenomen, maar ik was te overrompeld door de situatie om hem eerder al, tijdens de toespraak te fotograferen. Op dat moment draait Bishop zich om, om op z'n gemak even de zaal door te kijken. Als hij in het midden die paar witte gezichten op een rijtje ziet, moet hij even grinniken en dat is mijn kans. Ik vang zijn blik, wijs op de camera, daarna op hem en kijk vragend.

“Natuurlijk,” knikt hij lacherig en gaat er even voor zitten.

Daarna loop ik de rij uit, naar voren en maak nog een paar foto's van hoe hij, een beetje onderuit, de rechterenkel op de linkerdijs, zit te genieten van een zang- en dansgroepje dat aandoenlijk knullig “Oh Island In The Sun” opvoert.

Jaren later hoor ik dat de beroemde, gelijknamige film uit 1957, met dit lied als titelsong, grotendeels hier op Grenada is opgenomen, waarbij de bijna voltallige Bishopregering als vrolijk op strand en straat spelende jongetjes gefigureerd heeft, rond hoofdrol Harry Belafonte.

We hebben Bishop, en daarmee met eigen ogen, de bron van het Grenadische geheim gezien. De reden van het zinderende enthousiasme. De man die het woord charisma lijkt te hebben uitgevonden en die op een heel toegankelijke, volstrekt gelijkwaardige, Mandela-achtige manier zijn bevolking weet te beveligen.

(fragment uit hoofdstuk)
INVASIE

Gelukkig is het midden Augustus als we terugkomen, dus wat temperatuur betreft is de overgang nog te doen.

Het radio-werk bij de VPRO start pas weer eind september, dus voorlopig kan ik alle verhalen alleen maar kwijt aan vrienden en in mijn vaste columns. Het Parool, Hervormd Nederland en Adformatie worden dan ook overspoeld met Grenada-informatie en ook de sportcolumn in de NRC wordt ervoor misbruikt. Natuurlijk het verslag over de Small Goals wedstrijd en vooruit, ook maar de Crabrace. Als paarden- en windhondenrennen sport zijn, dan zijn krabben dat ook.

En de HP toont zich geïnteresseerd in een verhaal over het eiland dat Amerika zo'n doorn in het oog is.

Dus ik schrijf wat af en bekijk met Christine de eindeloze stapels foto's keer op keer terwijl we wekelijks de vier mooie VPRO-uitzendingen van Hans Simonse volgen.

In een Surinaamse toko vind ik zelfs callaloo, dat in Suriname tayerblad heet en ik maak er de beroemde Grenadische soep van die heel aardig lukt, al moet ik het natuurlijk zonder de landkrabben stellen.

Christine en ik treden toe tot het Grenadacomité waar we onder leiding van Dew Baboeram, Paulien van den Tempel en Tara Singh Varma een knipselkrantje in elkaar plakken met informatie uit internationale kranten en eigen artikelen. Die wordt dan aan ruim tachtig geïnteresseerde donateurs gestuurd en van het abonnementsgeld zullen we – natuurlijk op kleine schaal – doelen op het eiland ondersteunen. Doelen als schoolboeken, medicijnen, wat dan ook, er is aan alles behoefte.

Wij in een comité. In het huidige populariteitsjargon zou dat heten: het moet niet gekker worden, maar doel breekt wet en we vinden dat we – hoe weinig ook – toch iets moeten doen.

Al blijven we natuurlijk tegendraads. Geregeld de slappe lach als we hele vellen opnieuw moeten plakken van de strenge Paulien omdat het een beetje scheef was en soms knippen we per ongeluk bron en datum van een artikel af, maar verzinnen er dan later The Guardian, 13 Augustus 1983 bij. Dat vinden wij niets uitmaken, als de informatie maar klopt.

Dew komt gelukkig altijd trouw over uit Den Haag, al proberen we hem de inhoudelijk nutteloze avonden, waarop gevouwen, geniet en gepostzegeld wordt, te besparen. Tara zien we niet zoveel.

En zo verglijden er twee maanden waarin we wel heimwee hebben, maar ons toch nog daadwerkelijk een beetje bij Grenada

betrokken voelen. Ik heb allang mijn stuk bij de HP ingeleverd, maar die maken geen haast met plaatsen. Het is niet actueel, dus het wordt voortdurend vooruit geschoven naar een week met wat minder nieuws.

In de nacht van 14 op 15 oktober 1983 gaat om half vier ineens de telefoon. Het is Paulien. Bishop is gearresteerd.

Wat? Klarwakker. Gearresteerd? Waarom? Door wie in godsnaam? Dat weet ze niet, de radio zegt iets van een ultra-linkse coup.

Ik slaap niet meer. De volgende ochtend belt meteen de HP dat ze mijn stuk deze week willen plaatsen en of ik het maar even wil actualiseren gezien de omstandigheden. Natuurlijk, maar ik weet niks.

Bellen met Grenada kan niet, de lijnen doen het niet meer. Radio en televisie maken inderdaad melding van een ultra-linkse coup die onder leiding zou staan van vice-premier Bernard Coard en Minister van Buitenlandse Zaken Unison Whiteman.

Ik bel ambassadeur Mario Bullen in Brussel, die ook gek wordt van deze chaotische geruchten en weinig meer weet dan dat Bishop en zijn hoogzwangere vrouw Jaqueline Creft (Minister van Sociale Zaken) huisarrest schijnen te hebben, dat Mario's eigen zwager Kenrick Radix (Minister van Justitie) en hun goede vriend George Louison (Minister van Landbouw) in de gevangenis zitten omdat ze deze coup wilden verhinderen.

Met deze schamele en ongecheckte gegevens herschrijf ik vol twijfel het einde van mijn HP artikel, weliswaar vol met "men zegt", "zou zijn" en "het schijnt dat", maar door het gebrek aan juiste informatie, bezoedel ik – tot mijn latere intens grote spijt – de naam van Unison Whiteman, die achteraf niets met de coup te maken had, integendeel zelfs, en altijd meer dan trouw aan Bishop is gebleven.

"Uni", zoals hij in Grenada altijd liefdevol wordt genoemd, verdient hiervoor posthuum mijn diepe, diepe verontschuldigen.

Na een paar dagen van onzekerheid en wilde geruchten krijgen we op donderdag het bericht dat gisteren, 19 oktober 1983, Bishop is vermoord. Doodgeschoten. Meer wordt niet duidelijk, maar er schijnt een afgrijselijk bloedbad te hebben plaatsgevonden.

Ik moet de volgende ochtend vroeg op want de Radionieuwsdienst van de VPRO is al weer een paar weken gestart.

Doorgaans is dat heel gezellig. Om vijf uur op, dan pik ik ergens in Amsterdam John Jansen van Galen of Stan van Houcke op, de

twee alternerende presentatoren, dan, de week doorpratend, in de auto door naar de studio in Hilversum, toen nog in een VPRO villa, dus klein en huiselijk. Daar staat het koffie-apparaatje al te pruttelen, want om die tijd is de kantine nog gesloten, en treffen we Tessel Blok (regie), Peter Flik (eindredactie), Anton IJdo (productie) en de technicus van dienst. We nemen de ochtendbladen door, kletsen wat, horen en vertellen de laatste roddels en om zeven uur wordt er gestart. Zoals ik al zei: meestal erg gezellig, maar nu niet.

Als gasten in de studio hebben we onze eigen Dew Baboeram en Tara Singh Varma. Tara is nooit in Grenada geweest, dus die zwetst een beetje over links en communisme in het algemeen, maar Dew en ik hebben het lastig. Niet alleen hebben we een mooie droom van hoe inspraak en gelijkwaardigheid op een klein, overzichtelijk eiland wel degelijk een kans van slagen lekken te hebben, uit elkaar zien spatten, ook hebben we het vervelende gevoel dat we onszelf en Grenada moeten verdedigen.

Hebben we ons dan werkelijk een rad voor ogen laten draaien, hebben we veel te zonnig en optimistisch met roze brillen op onze naïeve neuzen over dat eiland rondgedarteld?

We hebben het gevoel van niet. We hebben heel veel mensen gesproken, uit alle lagen van de bevolking en de enige echte hard-core communistische teksten kwamen van die robot-pubers van de jeugdbeweging.

Hebben we die te luchthartig weggelachen? Liepen er daar veel meer van rond zonder dat we dat gemerkt hebben? Hebben we de werkelijke dreiging niet willen zien? Dat kan. In ieder geval voelen we ons ongelooflijk genaaid, verdrietig en verraden, en dat is nog niets vergeleken met, zoals later blijkt, de gevoelens van vrijwel de gehele Grenadische bevolking.

We kunnen in de uitzending ook weinig helderheid verschaffen. Het enige wat duidelijk lijkt is dat vice-premier Bernard Coard, samen met wat Marxistische trawanten, Maurice Bishop, zijn zwangere vrouw Jacky Creft en nog wat ministers en vakbondsleiders heeft laten doodschieten en dat het eiland nu in totale chaos verkeert.

Meteen na de uitzending vertrekken Dew, Tara en ik naar Brussel, waar Mario Bullen ons op de ambassade heeft uitgenodigd om alles rustig, of in ieder geval zo rustig mogelijk, op een rijtje te zetten.

Daar aangekomen besluit Mario dat het thuis toch een stuk makkelijker praat – hij verkeert natuurlijk in een merkwaardige positie. Hij is ambassadeur en persoonlijk vriend van Bishop, maar die is er niet meer en voor een vertrouwelijk gesprek is de ambassade op dit moment toch niet helemaal de geschikte plaats.

Tot op dit moment was er nooit ook maar de geringste reden wie dan ook te wantrouwen, maar nu ineens weet hij niet meer of iets wat afgeluisterd wordt in een positief of negatief oor valt. Bovendien is zijn vrouw Celia in alle staten omdat niemand weet wat er met haar broer Kenrick Radix, de minister van Justitie is gebeurd.

We vertrekken dus naar de ambtswoning, een aangename villa op loopafstand van de ambassade, waar we kennis maken met een inderdaad heel nerveuze Celia. Zodra we zitten, de huisbediende lekkere sandwiches heeft gebracht en de kamer weer uit is, krijgen we het hele verhaal, tenminste voor zover Mario dat nu kent.

Al een paar weken is er gerommel in de regering. Vice-premier Bernard Coard is inderdaad veel meer rigide in de linkse leer dan het merendeel van de ministers. Hij wil over de hoofden van de mensen heen regeren omdat dat vlugger en doeltreffender is en hij geen zin heeft in al dat inspraak-gezeur, terwijl Bishop en de zijnen juist mét de bevolking willen werken; dat gaat dan misschien iets langzamer, maar zal op den duur stabiel en succesvoller blijken.

Het enorme charisma van Bishop lijkt Coard hoe langer hoe meer te gaan irriteren en men vermoedt dat hij in zijn onvrede gesteund wordt door in ieder geval zijn Jamaicaanse, uiterst ambitieuze vrouw Phyllis en door aanhangers van het destabiliseringsproject van de CIA.

In een kleine ministerversameling stelt Coard dus “joint leadership” voor, waarbij hij de feitelijke leiding krijgt en Bishop, wegens zijn immense populariteit, een soort show-functie zal bekleden. Ik heb nooit helemaal begrepen wat dat dan zou inhouden. Twee premiers? En kan dat? In ieder geval ziet Bishop dat ook niet zitten en weigert.

Hij wordt daarin luid en duidelijk gesteund door ministers Kenrick Radix (Justitie) en George Louison (Landbouw), waarna Coards vriend, legerleider Hudson Austin ingrijpt, Radix en Louison in de gevangenis zet en Bishop met Jacky Creft onder huisarrest plaatst. Ze worden aan hun bed vastgebonden en krijgen eten noch drinken. Verbijstering alom.

Een paar dagen later verzamelt zich driekwart van de totale bevolking voor Bishops huis (wat gezien de voor velen zeer lange reistijd, een ongekend gigantische opkomst is), bevrijdt hem met zijn vrouw en voert hen in een triomftocht naar Fort Rupert, boven de Carenage. Onderweg passeren ze het ouderlijk huis van Jackie Creft. Haar moeder staat in de deuropening en Jackie rent even naar haar toe, ze omhelzen elkaar en Jackie zegt: “Look, mum, what we’ve gotten ourselves into.”

Moeder Creft ziet hoe slecht hun fysieke toestand is en holt naar binnen om wat eten en drinken voor ze te halen, maar als ze terugkomt, is de stoet al weer onderweg. Ze zal haar dochter nooit meer zien.

Bij het Fort aangekomen staat een legermacht onder leiding van Generaal Hudson Austin klaar en begint op de menigte te schieten. Bishop ziet hoe mis dit gaat en gelast zijn perschef Don Rojas weg te rennen en in de Telephone Company de buitenwereld te vertellen wat hier gaande is. Rojas doet dit en waarschuwt in allerijl zoveel mogelijk ambassades en persbureaus.

Intussen ontstaat er bij Fort Rupert een bloedbad. Honderden mensen springen in paniek van de formuren af om het geweer vuur te vermijden, een zekere dood tegemoet.

Bishop, zeven van zijn ministers, waaronder zijn vrouw Jackie en reeds genoemde Unison Whiteman, acht vakbondsleiders en andere hooggeplaatsten worden het fort mee ingenomen, tegen een muur van de binnenplaats gezet en gefusilleerd.

En wat er met Kenrick en George gebeurd is, weet niemand. Hopelijk zitten die nog levend in de gevangenis, maar daarover zijn geen berichten.

Dat is het. En naar beweegredenen kunnen we alleen maar raden. Hoe kan iemand zo stom zijn het uiterst fragiele bestaan van Grenada, zeker tegenover Amerika, in de waagschaal te stellen voor hogere, ultralinkse ideologieën. Hoe blind kunnen jaloezie en verlangen naar steeds grotere macht iemand maken.

Hoe heeft Coard de mateloze populariteit van Bishop zó kunnen onderschatten dat hij dacht hem ongestraft uit de weg te kunnen ruimen. En niet alleen binnen Grenada. Overal werd Bishop hoogeacht en gewaardeerd.

Zelfs in Amerika, waar Reagan hem weigerde te ontmoeten, dromden menigten samen om hem te horen spreken. Hoe denkt Coard nu in hemelsnaam een politieke toekomst te hebben. Geen regering zal hem vertrouwen, zelfs niet die van Rusland en Cuba, terwijl hij voor Amerika zo mogelijk nog onverteerbaarder is dan ze Bishop ooit gevonden hebben. De man kan geen kant op en heeft hij dat dan in zijn mateloze machtswellust nooit voorzien? Of zijn hem door buitenlandse agenten beloften voorgespiegeld?

En ja hoor, je kon erop wachten. Een paar dagen later, op 25 oktober 1983 is het ineens wereldnieuws: Amerikaanse Invasie op Grenada. Voorpagina-onderwerp bij alle kranten, hoofdmoot, zo niet enige nieuws in alle radio- en televisiejournaals, waar ik

maar kijk, zie ik mijn geliefde eiland terug en niet op een prettige manier.

Ik kan het niet aanzien, maar moet blijven kijken omdat ik wil weten wat er gebeurt. Een enorme troepenmacht komt met de modernste oorlogsapparatuur anderhalf keer Terschelling platwalsen. Een dinosaurus komt een lieveheersbeestje vermorzelen.

Wat zal Reagan in zijn nopjes zijn. Jaren hebben ze daar gewacht en zelfs meegewerkt aan een beetje een aanvaardbare aanleiding. Om goed beslagen ten ijs te komen hebben ze een paar jaar tevoren een oefeninvasie gepleegd op het topografisch sterk op Grenada lijkende eilandje Vieques, onder de codenaam Amber and the Amberines. En je hoeft niet over heel veel fantasie te beschikken, wil het niet onmiddellijk duidelijk zijn dat dit een verwijzing is naar Grenada and the Grenadines. Ze waren er klaar voor, ze stonden te springen en nu krijgen ze de gelegenheid op een (zelfgemaakt?) presenteerblaadje aangeboden.

Ik zit verslagen op de bank naar de televisie te kijken. Ik zie hevige vuurgevechten, ik zie bommen vallen en moet, tegen al mijn overtuigingen in, stilletjes juichen wanneer twee gevechtshelicopters tegen elkaar opbotsen en in zee storten. Ik weet heus wel dat die jongens ook moeders en geliefden hebben, maar op dat moment kan ik alleen maar denken: "Dikke Bult."

Ik zie explosies in mijn schitterende Carenage, ik zie soldatenlaarzen het idyllische strand van Grand Anse vertrappen en krijg een gevoel van grote schaamte, diep verdriet en verregaande vernedering. Het is alsof mijn geliefde in het openbaar verkracht wordt en ik gedwongen word werkloos toe te kijken. Dit is te privé, dit mag niemand zien.

Het commentaar is ook al om te huilen, zo propagandistisch. Later blijkt dat iedere vorm van pers de toegang tot Grenada ontzegd werd. En dat het allereerste bombardement op de radio- en telefooncentrale was uitgevoerd, waardoor de hele berichtgeving, zeker die eerste week, uitsluitend in handen was van Washington. Ze spreken dan ook van een "rescue mission" en van "het herstellen van de democratie", maar de wereldopinie trapt er niet echt in en spreekt gelukkig vrijwel unaniem zijn afkeer van deze invasie uit. Zelfs Margaret Thatcher is gebelgd en dat wil, gezien haar grote vriendschap met Reagan, toch wel wat zeggen. (Jaren later zie ik een aflevering van de Amerikaanse comedy-serie *The Nanny*. Werkgever Mr Sheffield heeft een woede-aanval gehad vraagt daarna aan zijn butler: "Niles, did I overreact?" Antwoord van Niles: "Like Reagan in Grenada, Sir!")

Ik hoor in een VPRO-uitzending van Hans Simonse dat een hem bekende Amerikaanse journalist, die zich op Grenada verborgen hield en tijdens de invasie op het nog in aanbouw zijnde vliegveld bevond, daar getuige is geweest van hoe niet-geuni-

formeerde Amerikaanse militairen de Cubaanse pellets met rijst openbraken, de toplagen vervolgens vulden met Russisch wapentuig, daarna alles weer dichttimmerden en deze “vondst” later met veel bombarie aan de wereldpers toonden.

Naast strategisch belangrijke punten worden vooral volkswijken (en per ongeluk ook de inrichting voor geestelijk gehandicapten) gebombardeerd en regeringsgebouwen vernietigd, terwijl aanhangers van voormalig dictator Gairy uit de gevangenis worden vrijgelaten om lijsten op te stellen wie er nu allemaal gearresteerd moeten worden. Later mogen zij die arrestanten ook “ondervragen”, waarbij veelvuldig gefolterd wordt.

En ook Gairy zelf is weer helemaal terug. De Amerikanen hadden gedacht de achthonderd Grenadische soldaten in een vloek en een zucht plat te hebben, maar het verzet was veel feller dan ze voor mogelijk hadden gehouden. Pas toen ze hun troepenmacht hadden opgevoerd tot 7.500 man, was de weerstand een week later gebroken en werd de situatie veilig genoeg geacht om de voormalige dictator weer terug naar het eiland over te vliegen.

Ik krijg rouwverschijnselen. Ik eet en slaap slecht en voel op een avond in de auto, midden op de grote weg tussen Den Haag en Amsterdam, een onstuitbare huilbui opkomen. Ik vraag aan een bevriende psychiater of het in zijn idee ook mogelijk is om als mens een verhouding met een eiland te hebben.

“Ja, ik denk dat dat heel goed kan. Zeker gezien jouw reacties op wat er gebeurd is”, is zijn geruststellende antwoord. Dat helpt. Het heeft een naam. Ik kan het nu beschouwen als gewelddadig sterfgeval van een geliefde.

Kenrick Radix en George Louison zijn niet dood. Ze zijn een paar weken door de Amerikanen vastgehouden en met de veel later pas bekende methoden ondervraagd.

Kenrick wordt een paar dagen in een houten krat getimmerd in de brandende zon op het strand gezet en George wordt, tijdens die verhoren, meegenomen in een jeep naar het regenwoud. Daar moet hij geboeid en geblinddoekt met een geweerloop in z'n rug een eind de bush inlopen met een man of zes achter zich aan. Hij wordt tegen een boom gezet, maar er gebeurt niets. Grapje.

Alles om ze te laten bekennen, maar wat? Dat ze minister in een socialistische regering zijn geweest? Uiteindelijk worden ze vrijgelaten, maar telkens weer even voor een paar dagen gearresteerd, dat ze niet denken dat ze er zo makkelijk vanaf komen.

Kenrick heeft na een serie korte gedingen – hij is tenslotte beëdigd advocaat – zijn in beslag genomen paspoort wettig weten los te pleiten, maar voor George is dat nog niet gelukt.

In februari komt Kenrick dus alleen, op uitnodiging van de PVDA, naar Nederland. Hij zal worden ondergebracht bij iemand van het comité die een logeerkamer rijk is. Daarvoor woon ik te klein, ik kan hem geen beschaafd en passend onderkomen bieden.

Wel ga ik hem halen op Schiphol. Ik ken hem alleen van foto's uit het boek GRENADA, The Peaceful Revolution. Hij ziet eruit als een vriendelijke lobbes, maar zijn alerte ogen maken duidelijk dat hij je met één woord of blik alle hoeken van de kamer kan laten zien. Wijs en tegelijkertijd tamelijk ongenaakbaar.

Maar ik weet natuurlijk meer. Ik weet dat zijn en Bishops ouders zowel burens als dikke vrienden waren, dat de jongens als broers zijn opgegroeid, na school samen in Ierland rechten gestudeerd hebben, in Engeland advocaat zijn geworden en samen, bij terugkomst, een praktijk in Grenada zijn begonnen. Dat ze samen de allereerste demonstraties tegen Gairy georganiseerd en geleid hebben, samen diverse keren door Gairy gearresteerd en gemarteld zijn (Kenricks gezicht draagt daar nog de sporen van, duidelijke littekens van toen ze ooit met glasscherven werden kaalgeschoren en hij heeft altijd last van zijn rug omdat een paar wervels, na stokslagen, voorgoed misvormd bleken), samen de vreedzame revolutie gepland en ten uitvoer gebracht hebben en samen in de regering hebben gezeten.

Ze waren diep bevriend, alleen is Bishop nu vermoord en heeft Kenrick, vanuit zijn cel in de gevangenis aan de overkant van de Carenage-baai, moeten toezien hoe dat gebeurde.

Ik parkeer op Schiphol en loop naar de aankomsthal, maar wie er ook door de schuifdeuren tevoorschijn komt, geen Kenrick. Uiteindelijk loop ik naar de Informatiebalie en hoor daar dat hij vastzit.

Vastzit? Hoezo en waarom, ik begin me al op te winden. Begeleid door twee marechaussees mag ik, na me te hebben gelegitimeerd, naar achter de paspoortcontrole en ja hoor, daar zit hij, alleen in een arrestantencel, doodgemoedereerd een boekje te lezen. Hij stond op een lijst van verdachte mensen die je niet zomaar door mag laten.

“Onmiddellijk loslaten!” zeg ik tegen de uniformen van dienst, weten ze dan niet dat hij hier als gast van de PVDA is, heeft hij dan zijn uitnodiging niet laten zien?

Jawel, maar daar hadden ze geen boodschap aan. Ik dreig de PVDA te bellen (geen idee wat het telefoonnummer is) en een enorme krantenrel te schoppen als ze hem niet onmiddellijk laten gaan. Dat werkt. Met lange tanden wordt hij me als een heel vies pakketje overhandigd en mogen we gaan.

Eenmaal buiten put ik me uit in verontschuldigen, maar Kenrick wuift alles lacherig weg. Hij is niet anders gewend, zo gaan die dingen na de invasie, hij zou heel raar hebben opgekeken als hij zonder slag of stoot was doorgelaten.

“Maar dit is Néderland!” zeg ik verontwaardigd en hij kijkt me verbaasd aan over zoveel naïviteit. En hij heeft gelijk. Ik kan niet ontkennen dat ik het allemaal net voor mijn neus heb zien gebeuren.

Hij is erg verkouden, niest, hoest, proest en ziet er ook een beetje koortsig uit. Dus voordat we naar de eerste comité-bijeenkomst gaan, geef ik hem bij mij thuis even een warme kop soep, wat aspirine en een spuitflaconnetje Otrivin.

Ik vertel hem dat hij die rechtstandig in een neusgat moet stoppen om dan, tijdens het indrukken van het plastic flesje, stevig door dat neusgat de spray in te snuiven, met het andere neusgat dicht. Hij kijkt me aan met een gezicht van: dat maken wij zelf wel uit, doet zijn hoofd achterover en spuit de hele inhoud van het flesje in zijn sinussen leeg. Ik begin hem meteen uit te schelden: “Stomme idioot, dat is gevaarlijk, luister dan toch naar wat ik zeg.”

Hij kijkt me door zijn Otrivin-tranen heen aan, begint te lachen en hiermee is de basis voor een diepe vriendschap gelegd.

(fragment uit hoofdstuk)
STARS AND STRIPES

Ik opper de Amerikaanse ambassadeur maar eens te gaan interviewen en Christine is daar meteen voor te vinden. Ik waarschuw haar dat het wel een beetje het hol van de leeuw is. Ambassadeur Loren Lawrence wordt gezien als groot CIA man, die hier voornamelijk zit als “verkiezingsdeskundige” voor de eerste, zogenaamd vrije verkiezingen, dit najaar in Grenada. Hij geldt als de scenarioschrijver van de grote onlusten bij de verkiezingen van 1980 op Jamaica waarbij 700 mensen omkwamen en de ontstane chaos uiteindelijk resulteerde in de val van socialist Michael Manley. Nu is Lawrence van Jamaica naar Grenada overgeplaatst, naar verluidt om bij de komende verkiezingen hier die succesformule nog eens dunnetjes over te doen.

Dat maakt het voor Christine alleen maar interessanter, dus we nemen ‘s morgens, redelijk vroeg al, het busje naar Ross Point Inn, een van Grenada’s mooiste hotels dat nu is omgetoverd tot Amerikaanse ambassade.

Weer prikkelmesjesdraad rondom en zwaar bewapende, transpirerende mannen bij de slagboom. Ik wapper met de imposante brief van Mario, toon perskaart en paspoort en de slagboom gaat aarzelend omhoog. Op het terrein moeten we naar een wachtkamertje, waar een zeer dikke, zwetende Amerikaanse journaliste met vet piekhaar hetzelfde doel blijkt te hebben als wij. De perschef is afwezig, maar ineens komt ambassadeur Lawrence zelf binnen. De Amerikaanse stuurt hij met een wegwuifbeweging binnen een paar seconden haarsweegs, wij mogen gek genoeg blijven om een afspraak te maken.

Hij heeft het druk. Zeer druk. Wij kunnen niet half vermoeden hoe druk, zo herhaalt hij zichzelf voortdurend. Als we even willen wachten op zijn chauffeur die straks met de overvolle agenda langskomt, zal hij kijken of en wanneer hij met veel moeite een minuutje vrij kan maken voor een onderhoud. De chauffeur arriveert en, is me dát even toevallig, vanmiddag is hij tot vijf uur thuis en dan zal hij ons daar maar al te graag ontvangen. Uur of twee? Hij zal zijn auto ter afhaling bij De Freitas langssturen en neem vooral de badpakjes mee.

We doen voor de zekerheid de bikini al onder de schooljufjurk aan om verkledingen daar te ontwijken. Even nog controleren of mijn recordertje het in deze vochtige hitte nog wel doet en we stappen in de stipt op tijd voorrijdende limo. Uitgezwaaid door een lacherige David, die het maar wat interessant vindt dat we naar zijn ambassadeur gaan.

We rijden natuurlijk naar l'Anse aux Epines: de rijke villawijk aan de rotsachtige zuidkust. De deur wordt opengedaan door ambassadeur Lawrence zelf in vrijetijdskleding: shortje, openhangende Hawai-bloes en een grote, dikke, blote witte buik met woekerend grijs haar daarop. Hij meldt verheugd helemaal niet te hoeven werken omdat de telefoon het niet doet en leidt ons rond door het hele huis.

Eigenlijk wil ik, zodra de beleefdheid dat toelaat, zo snel mogelijk aan het gesprek beginnen, dus ik blijf nergens overdreven lang bij stilstaan. Prachtig woont u hier en leuk ja, zo'n tuin in je badkamer, hup, volgende ruimte. Ik weet niet eens meer of we z'n slaapkamer te zien hebben gekregen, het zal zeker, maar dat heb ik kennelijk verdrongen.

Bijna is de rondgang klaar en denk ik tot interviewen over te kunnen gaan, als we voorgesteld worden aan personeelslid Lou. Een lief, verlegen Grenadiaans meisje van een jaar of achttien, van wie ik toch wel vermoed dat ze neventaken moet verrichten aangezien de ambassadeur er naar mijn idee wel pap van lust en er nergens enig bewijs van een mevrouw Lawrence te bekennen is.

“Lou gaat jullie met zonnebrandolie insmeren, want de zon is hier gevaarlijker dan je denkt.”

“Dat is me bekend, maar insmeren kunnen wij al heel lang zelf.”

Ja, ik ben gek, ik ga me daar een beetje laten insmeren, maar hij weet van geen wijken en doet een beroep op ons sociaal gevoel.

“Nee, maar Lou zit op de massageschool en wil heel graag oefenen.”

Ik kijk naar Lou die knikt dat dat waar is. Nou vooruit, wij zijn ook de rotste niet en Lou is niet eng.

We dalen met z'n vieren de achtertrap langs de rotsen af. Halverwege links is een overdekt terras waar Christine met de ambassadeur, die even nog wat papieren moet doornemen, een pilsje gaat drinken. Lou en ik lopen naar een apart huisje rechts, dat vermoedelijk de verkleedruimte voor gasten is. Er staan wat tuinmeubelen en parasols en in de hoek een eenpersoonsbed.

Lou pakt de zonnebrandolie en ik doe m'n jurk uit. Ze zegt dat de bikini ook uitmoet, anders komen er vetvlekken op. Ik ben nog nooit gemasseerd, behalve bij de fysiotherapeut voor m'n schouder, maar op de televisie zie je mensen ook altijd bloot op de massagetafel liggen, dus dit zal wel normaal zijn en bovendien zijn we meisjes onder elkaar.

De bikini gaat uit en ik leg me op het bed. Op m'n buik. Lou begint bij de schouders en werkt zich langzaam en gedegen een

weg naar de achillespezen. Ze weet duidelijk wat ze doet, ze kneedt verschillende spierbundels. Het doet nét geen echte pijn en ik ontspan volledig.

We babbelen een beetje over haar werk en Grenada in het algemeen en, eenmaal bij de voeten, zegt ze dat ik me om moet draaien. Tuurlijk. Ik ga op m'n rug liggen en Lou begint weer bij de schouders. Altijd van boven naar beneden werken. Mijn borsten worden stevig aangepakt, wat ik al een beetje raar begin te vinden. We zijn tenslotte zonnebrandolie aan het insmeren en topless is streng verboden in Grenada, dus die zou ze net zo goed kunnen overslaan, maar ik zie het maar in het kader van de massageoefening.

De buik volgt en langzaam werken haar handen zich een weg naar beneden. Ze zal toch niet.....? Maar ja hoor, de oliehanden banen zich ongegeneerd een masserende weg naar het kruis. Weliswaar niet echt naar binnen, maar ja, toch wel erin, zal ik maar zeggen.

Ik ben even sprakeloos en heb geen idee hoe te reageren. Dit valt niet meer weg te redeneren met preventie tegen zonnebrand noch met noodzakelijke massagetechnieken. Maar ze lijkt niet uit op sexuele toenaderingen en ik al helemaal niet want ik ben echt ongeneeslijk hetero.

Ik kan het allemaal niet duiden. Is dit een soort warming-up? Moet Lou ons in een prettig humeurkje brengen zodat we straks gunstig zullen reageren op eventuele avances van de ambassadeur? Misschien, maar misschien ook niet, ik snap het niet en besluit het volstrekt te negeren. Alsof dit de normaalste omstandigheden van de wereld zijn begin ik over vorig jaar. Waar was zij toen Bishop vermoord werd.

En Lou vertelt. Al wroetend in m'n kruis zegt ze hoe dol ze was op Bishop, hoe ze op een paarhonderd meter van het fort alle schoten heeft gehoord en hoe twee van haar neefjes daar in paniek van de muren zijn gesprongen. Dood. Voor haar ogen.

Het is op z'n zachtst gezegd een heel merkwaardige situatie, maar na een tijdje verandert ze van massagedoel en begint, al doorpratend, veilig aan de benen. Gevaar afgewend.

Na afloop wil ik liefst zo gauw mogelijk weg, maar ja, dat interview. Zo'n kans krijg ik geen tweede keer.

Lopend naar het terras komt ik Christine tegen op weg naar haar doorsmeerbeurt. Zowel Lawrence als Lou zijn binnen gezichtsafstand en ik had besloten tegenover hen net te doen alsof dit heel gewoon was, dus ik kan haar niet uitgebreid gaan informeren. In het passeren sis ik dus alleen: "broek moet ook uit!" zodat ze in ieder geval vagelijk gewaarschuwd is.

Ik ga bij Lawrence zitten, krijg een koude pils van een bediende en vraag of we kunnen beginnen. Nee, hij moet echt nog wat

dossiers doornemen en als Christine ook klaargeolied is wil hij eerst nog even wat zwemmen graag. Goed, meneer de ambassadeur, whatever you want, en terwijl hij wat papieren doorbladert zit ik, glibberend van de olie in m'n bikinibroekje, pogingen te doen me te concentreren op wat ik hem straks ga vragen.

Als Christine uit het smeerhok komt legt hij de dossiers terzijde en kunnen we gaan zwemmen. Hij doet bloes en short uit en staat ineens in een angstaanjagend klein tangaatje voor ons. Wij kijken elkaar niet aan en volgen hem weer veel trappen af naar een houten aanlegsteiger vanwaar we de zee induiken. Het is daar meteen peilloos diep en ik maak me een beetje zorgen. De slappe lach is bij ons nooit ver uit de buurt en in dat geval ook zinken. We moeten vooral niet te ver.

Tijdens het zwemmen komt hij voortdurend zo dicht langs en onder ons door zwemmen, dat we hem lijfelijk voelen, terwijl er toch ruimte genoeg is in die hele zee, zou je zeggen. Met een krachtige spreid-sluit raak ik hem met een teennagel recht in de flank, oh pardon, maar daarna houdt hij toch een beetje afstand.

Ineens zie ik, terwijl hij voor ons uitzwemt, dat een van zijn ballen aan het tanga-elastiek ontsnapt is. Ik hou het voor de zekerheid op een ongelukje, maar een vriend verzekert me later dat een man zoiets echt merkt, zeker in een strak broekje, dus het is waarschijnlijk opzet geweest. Een lokroep. Als Christine dit in godsnaam maar niet ziet, maar een paar seconden later komt ze al naast me zwemmen:

“Zag je dat....”

“Niet nu!” bijt ik terug en zet voor de zekerheid de weg naar de veilige steiger maar vast in. We mijden nu constant elkaars blik. Even nog dat interview. Straks, als we weg zijn, kunnen we voluit lachen.

Eenmaal weer op het terras met de jurk weer veilig aan, haal ik resoluut opschrijfboekje en recorder tevoorschijn in het toch wel bange vermoeden dat een gesprek met deze man weinig zin heeft. Hij wil dan ook eerst weten of we vanavond terugkomen omdat hij wel zin heeft in een partijtje stoeien. Ik glimlach dit vriendelijk negerend weg en steek van wal:

“Hoe zat het met de CIA-plannen van de afgelopen jaren om Grenada te destabiliseren en zo Bishop ten val te brengen?”

“Allemaal larienkoek.”

“Maar sommige van die plannen zijn ter goedkeuring aan de Senaat voorgelegd en vervolgens officieel in de wereldpers verschenen.”

“Ja, nou, dat is allemaal erg overdreven. Er waren hooguit plannen voor een héél klein beetje destabilisatie, maar niet wat je noemt iets om je erg over op te winden.”

“Toch kwam die invasie, pardon, interventie niet echt onverwacht. Het Amerikaanse leger was daar al jaren mee bezig en vooral de oefen-invasie op Vieques in 1981 was een onomwonden oefening voor het echte werk op Grenada.”

“Nee hoor, wij oefenen zo vaak.”

“Maar de codenaam voor die operatie: Amber and the Amberines verwijst toch duidelijk naar Grenada and the Grenadines?”

“Nee, puur toeval.”

“En dat precies diezelfde divisie in oktober ‘83 Grenada binnentrok, was dat ook toeval?”

“Ja, ook zuiver toeval. Moet je kijken wat leuk, surfers in de baai.”

Hij neemt een slok bier en zet het glas met veel zorg weer precies terug op het daar al eerder ontstane condens-cirkeltje.

“Waarom mocht ik vorig jaar, toen Amerika van mening was dat er hier een raketbasis werd gebouwd, gewoon op het vliegveldterrein rondlopen en overal foto’s van maken en waarom mag dat nu niet?”

“Moet je goed luisteren, die Cubanen bouwden daar een militaire raketbasis, dat staat als een paal boven water. Wij maken dat vliegveld nu af voor toeristische doeleinden, maar daarbij kunnen we natuurlijk niet hebben dat Jan en alleman ons voor de voeten loopt. Maar als je vanavond terugkomt, kan ik wel een speciaal pasje...”

“Waarom hebben de Amerikanen al Bishop’s sociale projecten als bijvoorbeeld gratis scholing en gezondheidszorg stopgezet?”

“Die hebben we helemaal niet stopgezet, die hebben nooit bestaan.”

“En de werkloosheid die Bishop van ruim 50 procent naar 12 procent had teruggebracht en die nu, na alle ontslagen, is gestegen tot boven weer de 50 procent, wat denkt u daaraan te gaan doen?”

“Die werkloosheid is helemaal niet toegenomen, laat je toch niks wijsmaken. Wie wil er nog een koud pilsje?”

“En wat is Amerika’s rol bij de verkiezingen van dit najaar hier?”

“Ik kan je dit vertellen: welke regering er ook op werkelijk democratische wijze gekozen gaat worden, wij zullen ermee akkoord gaan. Alleen moet je niet denken dat we extremen van links zullen tolereren.”

”Hoe denkt u die dan tegen te gaan?”

“Dat hoeft helemaal niet. Die hele JEWEL-beweging van Bishop is dood. De helft echt letterlijk, de rest zit in de gevangenis

en die paar los rondlopende extremen, zoals Radix en Louison, die krijgen wij wel klein.”

Het interesseert hem niets of hij geloofwaardig klinkt of niet: je kan zo’n vrouwtje van alles wijsmaken. Ik zet de recorder uit, klap m’n opschrijfboekje dicht en zeg dat ik meer dan genoeg heb. Of dat op de informatie slaat of op de hele situatie, laat ik in het midden.

Bij de voordeur zegt hij:

“Jullie komen toch wel terug, om een uur of vijf, na m’n bespreking? Dan kunnen we later van de volle maan genieten.”

“Nee, vanavond kunnen we niet en d’r is helemaal geen volle maan.”

“Nou, dan gaan we gewoon (vette knipoog) gezellig video’s kijken. Ik kom jullie persoonlijk halen.”

En met een dreun wordt het me ineens duidelijk. Dat was ‘t, natuurlijk. Nooit bedacht dat in zo’n CIA-huis waarschijnlijk overal luister- en kijkapparatuur hangt. Ook, nee, in zijn geval vooral in het verkleedhuisje. Hij heeft de hele massage opgenomen. Ik zeg dat we onmogelijk weg kunnen vanavond, maar hij antwoordt dat hij ons gewoon komt halen. Punt.

In de grote auto terug zeggen we in de nabijheid van de chauffeur voor de zekerheid nog niks, maar eenmaal thuis barsten we los tegen een naar adem happende David, die kennelijk toch nog wat ouderwetse ideeën koesterde over hoe een ambassadeur zich dient te gedragen.

“The dirtbag”, stamelt hij verbouwereerd.

“Ja, en nu hebben we twee opties. Of we kunnen straks in het donker achter de bank gaan liggen met de voordeur op slot, of jij blijft hier en je bent ons bezoek, onze reden dat we niet wegkunnen. Persoonlijk vind ik dat toch wel het minste wat je kunt doen, het is tenslotte jouw ambassadeur en dan maak je weer wat goed voor je land.”

Hij blijft. We hebben wel een Carib-biertje verdiend, leggen de voeten op de ballustrade en besluiten na een uur of twee dat het allemaal uiteindelijk nog wel meevalt. Dan zal die ons bloot op video hebben, nou, veel plezier ermee.

En net zitten we weer een beetje te genieten, of ik zie uit mijn ooghoek een keurige, donkere auto ons pad afkomen.

“Daar zal je ‘m hebben,” zeg ik.

De auto rijdt zachtjes door en komt tot stilstand naast ons huis. Ik kijk niet op of om, laat hem maar uitstappen en naar ons toekomen, dan heeft David ook nog een lolletje als we ‘m weer wegsturen. Het portier gaat open en ik hoor een vertrouwde stem: “Hello, darling.”

Het is Kenrick! Wat een opluchting. Dat hij weer heelhuids terug is, en zeker nu. Ik ren naar hem toe en we vliegen elkaar in de armen.

Een half uur later komt de ambassadeurslimo inderdaad statig aanglijden. We worden wat lacherig van de situatie: komt de ambassadeur je halen, zitten we met zijn grootste vijand gezellig op de veranda te kletsen.

Christine gaat naar de auto om uit te leggen dat we wegens bezoek onmogelijk meekunnen, maar komt terug met de geruststellende mededeling dat hij straallam over de achterbank lag te lallen, dus dat hij zich waarschijnlijk niet eens gerealiseerd heeft welk bezoek we dan wel hadden.